

О.В. ПАСЬКО, к.е.н., доцент,
кафедра економічного контролю та аудиту,
Сумський національний аграрний університет

Рада з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку як ключовий суб'єкт глобального управління в сфері обліку: проблема легітимності

& Питання, які розглядаються:

- Розглянуто історію створення та трансформації організаційно-правових форм існування РМСБО та її попередників.
- Наведено управлінську структуру Фонду МСФЗ згідно з останніми змінами до його Конституції 2010 року.
- Досліджено поняття та концепції легітимності глобального приватного управління.
- Висвітлено проблеми легітимності Фонду МСФЗ (РМСБО) пов'язані з недостатньою географічною збалансованістю представлення, фінансуванням та демократичною легітимністю (підзвітністю).

Ключові слова: КМСБО, РМСБО, Фонд МСФЗ, Моніторингова рада Фонду МСФЗ, МСФЗ, глобальне транснаціональне приватне управління, легітимність.

& Вопросы, которые рассматриваются:

- Рассмотрено историю создания и трансформацию организационно-правовых форм существования СМСФО и его предшественников.
- Приведенная управленческая структура Фонда МСФО согласно последним изменениям в его Конституцию 2010 года.
- Исследовано понятие и концепции легитимности глобального частного управления.
- Освещены проблемы легитимности Фонда МСФО (СМСФО) связанные с недостаточной географической сбалансированностью представления, финансированием и демократической легитимностью (подотчетностью).

Ключевые слова: КМСФО, СМСФО, Фонд МСФО, Мониторинговый совет Фонда МСФО, глобальное транснациональное частное управление, легитимность.

& Issues that are examined:

- Historical Chronology of IASB and its predecessor was considered.
- The New Structure of the IFRS Foundation with recent amendments to its Constitution was adduced.
- The notion and concepts of legitimacy of private global governance were examined.
- Issues of legitimacy of the IFRS Foundation (IASB) related to the lack of geographical balance of representation, funding and democratic legitimacy (accountability) were elucidate.

Keywords: IASC, IASB, IFRS Foundation, IFRS, the Monitoring Board of the IFRS Foundation, global transnational private governance, legitimacy.

Постановка проблеми. Протягом останнього десятиріччя світ став свідком наймасштабнішого та безпрецедентного в міжнародній політиці делегування повноважень від державних органів до приватних інституцій [1,2]. Однією із таких інституцій, що часто згадується в літературі з глобального управління як найяскравіший приклад приватного глобального управління є Рада з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку¹ (International Accounting Standards Board – далі РМСБО). Започатковані ще в 70-х роках двадцятого сторіччя міжнародні стандарти бухгалтерського

обліку, у 21 сторіччі під новою назвою – міжнародні стандарти фінансової звітності (International Financial Reporting Standards – далі МСФЗ), що видаються РМСБО - завоювали уже півсвіту. Рада з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку сьогодні перетворилася на глобального видавника стандартів, чії стандарти в багатьох країнах (приблизно 120) стали частиною законодавства або загальноприйнятою практикою. Широке застосування МСФЗ, призвело до збільшення вимог як інвесторів, так і національних органів регулювання обліку до того, щоб МСФЗ розроблялися в межах процесу, який є підзвітним, відкритим і в той же час вільним від неналежного впливу ззовні. Як вказує К.Флемінг «РМСБО 2011 року та РМСБО 2001 року розділяють світлові роки. РМСБО вже не засіб досягнення

¹ РМСБО є органом стандартотворення Фонду МСФЗ, але ми для простоти будемо використовувати РМСБО як синонім Фонду МСФЗ.

Застосування МСФЗ в аграрному секторі

глобальної конвергенції бухгалтерського обліку, вона стоїть на порозі того, щоб стати видавцем глобальних стандартів фінансової звітності, будучи визнаною G-20 центром глобальної політики в цьому питанні» [3,с.68]. Однак, проблема полягає в тому, що структура управління РМСБО ніколи не була призначена для підтримки такого високого статусу.

До того ж враховуючи, що в даний час політична та наукова думка ще недостатньо підготовлена, щоб впоратися з прийняттям такого глобального регулювання не як конкурента національного законодавства, а як наступний етап еволюції розвитку людства, особливо в Україні, з її командно-адміністративним спадком, де облік був алгеброю права, вважаємо, згадана проблема потребує розгляду. Питання полягає в тому, що спонукало держави віддати частину своїх повноважень до приватної неприбуткової організації, що базується у Лондоні, а створена згідно із законами штату Делавер, США. Як таким приватним суб'єктам як РМСБО вдалося досягти нинішньої влади та легітимності майже по всьому світу, адже, облік за своєю сутністю в сучасному світі – це політичний акт в дії, навіть якщо сам облік не надто політизований [1,С.3]. Як відбулася така масштабна передача повноважень приватним організаціям і чому? Чим це можна обґрунтувати та чи можна якось виправдати? Крім того, слід також розглянути питання легітимності РМСБО, тобто наскільки структура управління останньої відповідає її статусу глобального видавника стандартів та на чому ґрунтується влада РМСБО.

Актуальність даного питання для України збільшується, якщо врахувати останні зміни до національного облікового законодавства, якими зобов'язано публічні компанії подавати звітність за МСФЗ, іншим підприємствам надану таку можливість як опцію. Такими діями Україна фактично віддала частину свою суверенітету в обліку. Розглянемо, в обсязі обмеження цієї статтею, кому вона передала ці повноваження і яка легітимність РМСБО?

Аналіз останніх публікацій та досліджень. Питання РМСБО як де-факто глобального регулятора дуже активно дискутується на сторінках західних спеціалізованих видань. Так, дослідники досить детально розглянули всі питання, пов'язані з функціонуванням РМСБО [1-33]. Зокрема, РМСБО та процес затвердження МСФЗ розглядалися з різних точок зору: наскільки підзвітною та легітимною є РМСБО [1,4-20], наскільки важливим в питанні легітимності є належна правова процедура [21,22], як РМСБО служить суспільному інтересу і що це таке [23,24] - деякі автори вказують на те, що концепція суспільного інтересу важко або практично неможливо застосувати на практиці, оскільки вона значною мірою залежить від різниці у світогляді та припущеннях людської природи... Звідси автори пропоблять припущення, що концепція суспільного інтересу «покликана легітимізувати активність професійних асоціацій бухгалтерів» [24,С.6]. Розглядаються питання чому стандарти обрано як

інструмент глобального управління [25,26], наскільки якісними є стандарти, які видає РМСБО [7,17,18,20,27] деяких авторів непокоїть справедлива вартість, широко ввівши яку, РМСБО здійснив, як вважають, «тиху революцію» в обліку [27,С.3]. Приділяється також увага питанню демократії у глобальному управлінні [5,25,28]. «Найбільш серйозним питанням, пов'язаним з процесом затвердження МСФЗ є, - на думку ЄС, - без сумніву, демократична легітимність РМСБО» [5,С.9]. «Є підстави вважати, - цитуємо Д.Кервера, що демократія досягає свого ліміту тоді, коли намагається контролювати глобальне регулювання» [25,С.621].

При цьому усі згадані дослідники здебільшого приводили одні і ті ж аргументи чому РМСБО бракує легітимності. Серед них називають непрозорий спосіб фінансування, що ґрунтується на добровільних пожертвах [1,4,7,10,12,16,20,25,29], превалювання англосаксонського впливу в середині РМСБО та недостатня географічна збалансованість представництва [1,4,7,8,10,15,16,30-32], самопризначення опікунів Фонду КМСБО/Фонду МСФЗ [4,7,8,11,15-18,20], відсутність принципала, що представляв би державні або міждержавні органи або недостатній публічний контроль над РМСБО [4,7,8,11,15-18,20], невідповідність назви фонду, стандартам, що видають [7,16] співвідношення впливу трьох основних груп зацікавлених осіб у РМСБО: бізнесу, що готує фінансову звітність, користувачів (в основному інвесторів) та аудиторів [20,С.246]

До того ж деякі дослідники [33] вказують на межу глобального приватного управління, адже воно «прив'язане до певної системи виробництва (неолібералізму), деяких сфер управління (регуляторна політика) і деяких ринкових структур (олігополії)» [33,С.7].

Згадані вище дослідження досить повно розкривають питання, яке нами аналізується, втім, більшість з них мають одну ваду – період здійснення аналізу. Більшість робіт були здійснені до значних змін у структурі управління Фонду КМСБО у 2009 році, а потім і ухвалення змін до конституції - конституції уже Фонду МСФЗ. Зокрема, однією із змін було запровадження Моніторингової ради, яка покликана забезпечити «формальний зв'язок між Фондом МСФЗ та міждержавними інституціями» [34,С.6]. Заради справедливості необхідно вказати на те, що більшість зауважень, як ми побачимо далі, були враховані Фондом МСФЗ. Більшість, проте, не всі. Тому існує необхідність проаналізувати питання легітимності РМСБО на сучасному етапі.

Формулювання цілей статті. Основне питання, на якому ми зосередимося в цій статті полягає в легітимності РМСБО - глобальної інституції, яка діє як приватний регулятор суспільних інтересів. Ми спробуємо відповісти на питання: чи надає нова структура фонду МСФЗ, введена після початку глобальної фінансової кризи належний публічний контроль його діяльності в суспільних інтересах? Метою статті є висвітлення проблеми легітимності

РМСБО як де-факт глобального регулятора бухгалтерського обліку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Питання видавника глобальних стандартів обліку має довгу історію. У 1966 р. Генрі Бенсона (*Henry Benson*), який на той час уже став вагомою фігурою у світі бухгалтерського обліку завдяки тому, що вивів свою родову бухгалтерську фірму (він правнук одного із чотирьох братів засновників фірми *Coopers*, що зараз входить до PwC) на світову арену, було обрано президентом інституту присяжних бухгалтерів Англії та Уельсу. Після обрання Г.Бенсон коротко звернувся до ради інституту, в якому він згадав, що отримав запрошення відвідати своїх колег із Канадського інституту присяжних бухгалтерів та Американського інституту сертифікованих публічних

Застосування МСФЗ в аграрному секторі

бухгалтерів і висловив своє сподівання на ближчу співпрацю з ними. «Великобританія, Америка і Канада, - цитуємо Г.Бенсона, - були трьома найбільш важливими країнами в той час у світі бухгалтерського обліку, але було дуже мало діалогу між ними. Не було здійснено жодної спроби зробити їх ближчими одне до одного, щоб відстоювати інтереси професії в цілому або випрацювати загальний підхід до проблем обліку та аудиту. Я сподівався виправити цю ситуацію» [7, С.10]. Подібна робота, почалася уже у 1967 році і нею зайнялася Міжнародна дослідницька група бухгалтерів (*Accountants International Study Group*), далі *AISG*), створена професійним бухгалтерськими організаціями Великобританії, Канади, США. Саме *AISG* стала предтечею Комітету зі стандартів бухгалтерського обліку (таблиця 1).

Таблиця 1

Хронологічна послідовність створення КМСБО*

Рік	Подія
1966	Професійними бухгалтерськими організаціями Великобританії, Канади та США погоджена пропозиція щодо створення Міжнародної дослідницької групи бухгалтерів (<i>Accountants International Study Group</i>), далі <i>AISG</i>), покликаної розвивати порівняльні дослідження обліку та аудиту зазначених трьох націй.
1967	Створено Міжнародну дослідницьку групу бухгалтерів - <i>AISG</i> , предтечу Комітету з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.
1968	Видано перше дослідження <i>AISG</i> : порівняння практики обліку запасів у Великобританії, Канаді та США. <i>AISG</i> загалом опублікувала 20 досліджень до 1977 року, коли вона була розформована. Деякі з цих досліджень використовувалися КМСБО в ранніх стандартах.
1972	- На 10-му Всесвітньому конгресі бухгалтерів у Сідней Г. Бенсоном висунуто пропозицію про створення Комітету з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. Обговорення цієї пропозиції з трьома країнами <i>AISG</i> (Великобританія, Канада, США); - Подальше обговорення пропозиції Г.Бенсона з представниками Австралії, Мексики, Нідерландів, Німеччини, Франції та Японії.
1973	- Угода про створення Комітету з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (<i>International Accounting Standards Committee</i> - далі КМСБО) підписана представниками професійних організацій бухгалтерів Австралії, Великобританії та Ірландії, Канади, Мексики, Нідерландів, Німеччини, США, Франції, Японії; - КМСБО відкриває офіс в Лондоні за адресою: 3 St. Helen's Place, London; - Пол Розенфельд (США, відряджений від Американського інституту сертифікованих публічних бухгалтерів - <i>The American Institute of Certified Public Accountants (AICPA)</i>) призначений першим секретарем КМСБО; - КМСБО проводить своє перше засідання 29 червня в Лондоні; - Г.Бенсона обрано першим головою КМСБО; - КМСБО ухвалює перший порядок денний з трьома проектами щодо: облікової політики, запасів, консолідованої фінансової звітності.

*Джерело: <http://www.iasplus.com>

Є загальне розуміння того, що ідея створення Комітету з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку належить Г. Бенсону і саме він був основною особою, що стояла за створенням КМСБО, а також - першим головою новоствореного КМСБО [35, С.44].

Іще у 1976 році Г. Бенсон передбачав «домінуюче становище» міжнародних стандартів бухгалтерського

обліку «приблизно до 2000 року» [36, С.280], однак вони стали такими дещо пізніше. Відповідно до набуття ваги стандартами, що видавалися Комітетом, змінювалися і структура останнього. Сьогоднішня триєдина структура мала двох попередниць (таблиця 2).

Таблиця 2

Організаційно-правові форми існування видавників МСФЗ*

Роки	Назва	
	Материнської структури	Власне видавника стандартів
1973-2000	немає	Комітет з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку
2001-2010	Фонд Комітету з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку	Рада з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку
2010 -	Фонд Міжнародних стандартів фінансової звітності	Рада з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку

* - підготовлено автором за даними сайтів <http://www.iasplus.com> та <http://www.ifrs.org>

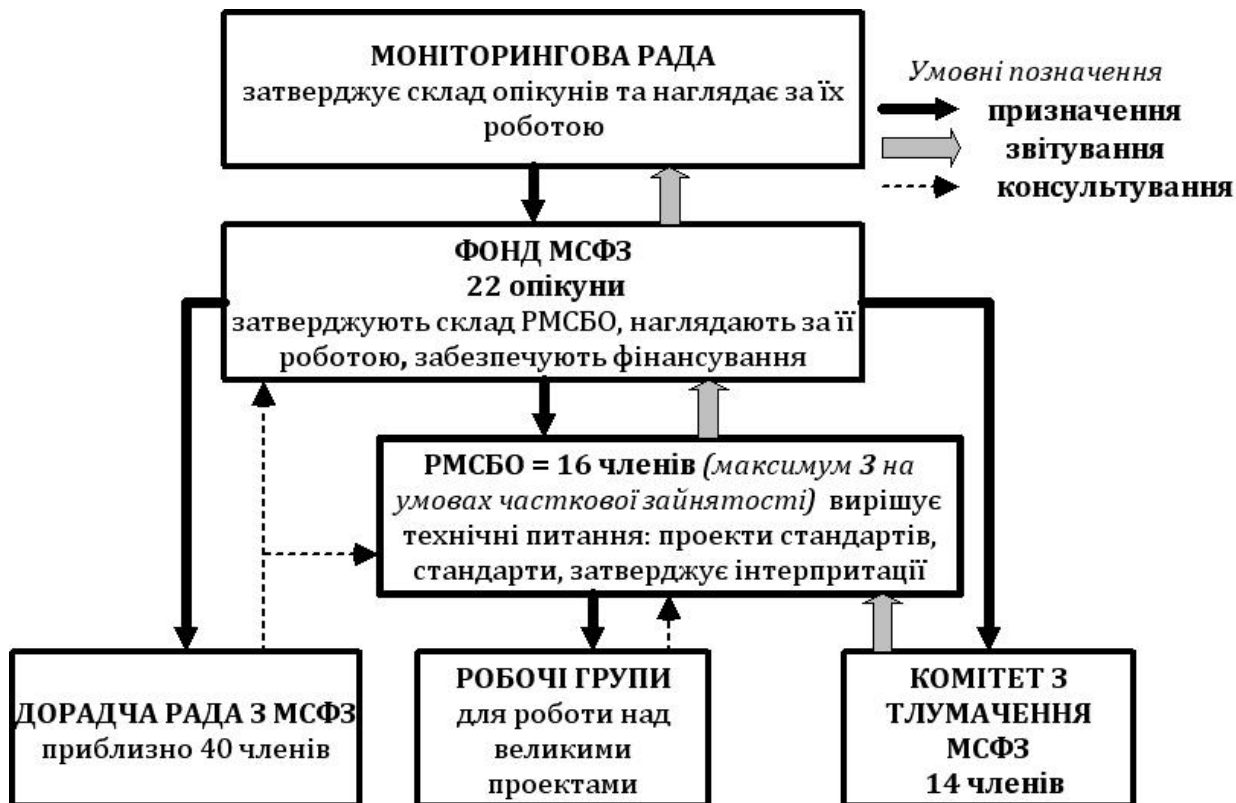
Застосування МСФЗ в аграрному секторі

Через 25 років після створення, у 1997 році КМСБО дійшов до висновку, що для того, щоб і надалі виконувати свою місію ефективно, він повинен знайти спосіб зблизити національні стандарти бухгалтерського обліку та глобальні стандарти бухгалтерського обліку. Для цього КМСБО бачив необхідність змінити свою структуру. В кінці 1997 року КМСБО створив Стратегічну робочу групу (*Strategy Working Party*) з метою переглянути свою структуру та стратегію. Стратегічна робоча група опублікувала свою доповідь, у вигляді документа для обговорення у грудні 1998 року. Після аналізу отриманих коментарів, Робоча група опублікувала свої остаточні рекомендації в листопаді 1999 року. КМСБО затвердив пропозиції одностайно у грудні 1999 року. Організації-члени КМСБО зробити те саме в травні 2000 року. Нова конституція набула чинності 1 липня 2000 року. Орган зі встановлення стандартів було перейменовано на Раду з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (*The International Accounting Standards Board (IASB)*). Остання стала діяти під опікою нового Фонду Комітету зі стандартів бухгалтерського обліку (*International Accounting Standards Committee Foundation (IASCF)*). Першого квітня 2001 року, нова РМСБО перейняла від КМСБО відповідальність за розробку міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

Нова конституція була затверджена КМСБО у своїй первісній формі в березні 2000 року та організаціями-членами КМСБО на зустрічі в Единбурзі 24 травня 2000 року. На своєму засіданні у

грудні 1999 року КМСБО призначив Номінаційний комітет, для обрання опікунів. Опікуни були призначені 22 травня 2000 року та приступили до виконання обов'язків 24 травня 2000 року в результаті затвердження Конституції. На виконання своїх обов'язків відповідно до Конституції, опікуни сформували Фонд КМСБО 6 лютого 2001 року. Згодом, опікуни внесли зміни до Конституції, яка набирала чинності з 8 липня 2002 року з метою відобразити зміни, які відбулися з моменту створення Фонду КМСБО.

Перший обов'язковий перегляд конституції (конституція вимагає проводити перегляд положень Конституції кожні п'ять років) опікуни розпочали у 2004 році і завершили у 2005 році. Другий обов'язковий перегляд конституції було розпочато у 2008 році, він складався з двох етапів. Перший етап було сфокусовано на структурі управління, другий стосувався інших змін. Перша частина перегляду конституції була підготовлена у січні 2009 року та впровадила зміни, що стосувалися підвищення підзвітності організації. Зокрема, на своєму засіданні, що відбулося 15 і 16 січня 2009 року в Нью-Делі, Індія, опікуни фонду КМСБО затвердили поправки до конституції фонду КМСБО, які вступили в силу з першого лютого 2009 року, якими, зокрема було створено Моніторингову раду. Друга частина перегляду Конституції була завершена в лютому 2010 року. На сьогодні Фонд МСФЗ має таку структуру (рис. 1).



*Джерело: складено автором за Конституцією Фонду МСФЗ

Рис. 1. Управлінська структура фонду МСФЗ згідно з останніми змінами до його конституції 2010 року

РМСБО є органом стандартотворення фонду МСФЗ. Фонд МСФЗ в свою чергу є неприбутковою організацією створеною згідно із законами штату Делавер, США, 8 березня 2001 року. Елементами нової структури є:

1. Рада з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку ((*International Accounting Standards Board (IASB)*)) – одноосібно відповідає за розробку МСФЗ та затверджує тлумачення МСФЗ;

2. Фонд МСФЗ (*IFRS Foundation*) – наглядає за роботою РМСБО, її структурою, стратегією, а також займається збором коштів для забезпечення її діяльності (до 31 березня 2010 року називався Фонд КМСБО);

3. Моніторингова рада (*Monitoring Board*) – наглядає за роботою опікунів Фонду МСФЗ, бере

Застосування МСФЗ в аграрному секторі

участь у висуванні кандидатів на опікунів Фонду МСФЗ та їх затвердженні.

4. Комітет з тлумачення МСФЗ (*IFRS Interpretations Committee*) – розробляє тлумачення МСФЗ для їх подальшого затвердження РМСБО.

5. Дорадча Рада з МСФЗ (*IFRS Advisory Council*) – надає поради та консультації РМСБО та Фонду МСФЗ.

6. Робочі групи – цільові групи експертів за окремими проектами порядку денного.

Хоча Фонд МСФЗ створений згідно із законами штату Делавер, США, РМСБО, орган стандартотворення фонду постійно розташовується у м. Лондон і постійно розширяє відповідно до збільшення обсягу діяльності свій офіс (таблиця 3).

Таблиця 3

Місце розташування та розмір офісів КМСБО/РМСБО

Адреса в м. Лондон, Великобританія	Роки	Розмір офісу,	
		ft ²	м ²
3 St. Helens Place	1973 - 1978	550	51
49 - 51 Bedford Row	1978 - 1983	500	46
41 Kingsway	1983 - 1992	1,200	112
167 Fleet Street	1992 - 1997	2,600	242
166 Fleet Street	1997 - 2000	4,600	428
30 Cannon Street	2001 -	11,000	1022

*підготовлено автором за даними сайту <http://www.iasplus.com>

На сьогодні РМСБО складається із 15 членів Ради (згідно з Конституцією до 2012 року повинно бути 16 осіб), приблизно 70 осіб технічних працівників із 28 країн світу [37,С.20].

РМСБО є прикладом органу глобального управління. Слід правильно розуміти сутність глобального управління. Глобальне управління – це колективне управління спільними проблемами на міжнародному рівні, не слід його плутати із «глобальним урядом» [38,С.1]. РМСБО позиціонує себе як приватний орган стандартотворення глобальних стандартів у суспільних інтересах. При чому, на наш погляд, ключовими тут є два аспекти: «приватний» та «суспільний інтерес». Саме ці аспекти спонукають до розгляду проблеми легітимності РМСБО.

Питання легітимності, за великим рахунком, – це питання визнання. Легітимність передбачає прийняття в умовах невизначеності, а це в свою чергу означає міцність організації [39,С.1]. Питання легітимності РМСБО – це питання підтримки останньої державними, міждержавними органами, користувачами стандартів по всьому світу. Термін «легітимний» (лат. *legitimus*) означає «законний». Однак значення цього терміна є дещо іншим. Легітимність не є синонімом законності, оскільки політична влада не завжди спирається на право й закони, але завжди користується певною підтримкою принаймні частини населення. Основними джерелами легітимності, як правило, виступають три основні суб'єкти: населення, уряд і зовнішньополітичні структури. Як вказують, у цьому взаємозв'язку М.Байзхайм та К.Дінверт [21] термін легітимність має нормативний (або «філософський») та емпіричний (або «соціологічний») виміри [21]. Сказати, що

організація є легітимною в нормативному сенсі є стверджувати, що вона має право керувати. На противагу цьому організація є легітимною в соціологічному сенсі, коли вважається, що вона має право керувати, тобто організація має авторитет [21,С.8]. Отже, рішення, може стати обов'язковим не тільки в силу закону (тобто мати обов'язкову юридичну силу), але і з соціальної точки зору. Не маючи можливості спиратися на силу жорстких законів, успіх схеми приватного глобального управління залежить саме від її соціального визнання правильними і ефективним. Особливо важливою легітимність є для приватних організацій. Більше того, в рамках інституціональної теорії ключовим припущенням є те, що всі соціальні суб'єкти прагнуть легітимності в рамках інституційного середовища [14].

В літературі легітимність розглядається з різних точок зору. Найкорисніші, з точки зору нашого дослідження, це теорія принципала-агента [10] та теорія комплексної демократії [33].

Теорія принципал-агент є гарною відправною точкою для аналізу приватного управління, оскільки вона була розроблена з метою зрозуміти основні характеристики ситуації, коли встановлення правил або прийняття рішень в певній сфері делеговано одній організації («принципалом») іншій («агенту»). «Делегація повноважень неминуче створює певну свободу для агента, що призводить до виникнення «проблеми ухилення агента», коли інтереси принципала та агента не збігаються і агент діє всупереч інтересам принципала» [10,С.229]. Як зазначають В.Маттілі та Т.Бюте [10], в США інституційна організація процесу стандартотворення

Застосування МСФЗ в аграрному секторі

передбачає, що у «агента», тобто РМФО США, є два «принципала» - державний – комісія з цінних паперів та фондового ринку США – SEC, та приватний - Фонд фінансового обліку (FAF). Тобто у цьому випадку можна говорити про нормативну легітимність.

У РМСБО до недавнього часу був один принципал і той приватний – Фонд МСФЗ (раніше мав назву Фонд КМСБО). Тобто в цьому випадку можна було вести мову тільки про соціологічну легітимність, адже звідки повинна була взятися нормативна легітимність?

Традиційна теорія демократії вельми скептично налаштована щодо делегування повноважень транснаціональним приватним інституціям з огляду на відповідне послаблення влади представників обраних за демократичною процедурою виборів, можливості несиметричного розподілу політичної влади між приватними особами, обмеженнями гласності та прозорості, які, здебільшого накладаються багатьма приватними інституціями. Однак, може закраситися сумнів, чи необхідно дотримуватися цих традиційних положень, враховуючи, що їх основні припущення чим далі, тим більше, здаються застарілими. Зокрема, «в контексті економічної взаємозалежності (або глобалізації, як її називають останнім часом) національні держави часто можуть мати тільки обмежених простір для маневру, особливо з точки зору економічної та соціальної політики. Якщо ж національні держави не в змозі реалізувати ці рішення, то демократичні процедури вироджуються до порожнього ритуалу» [33, С.5].

Таким чином, сучасні теорії демократії, мають враховувати сучасні зміни. Однією із таких теорій, є

теорія комплексної демократії («Komplexe Demokratietheorie»), розроблена Фріцом Шарпфом. Зокрема, Ф.Шарпф висловлює стурбованість з приводу здатності демократичних держав реалізувати права громадян в умовах економічної і політичної інтернаціоналізації, з особливим акцентом на питаннях соціальної справедливості та представництва менш привілейованих груп населення. В основі теорії Шарпфа є аргумент, що два критерії повинні бути виконані для того, щоб забезпечити легітимне демократичне правління. Сам Ф.Шарпф пояснював їх так: «Демократія спрямована на колективне самовизначення. Її слід розуміти як двовимірну концепцію, пов'язану із входами до політичної системи та виходами із неї. На вході до політичної системи самовизначення вимагає, щоб політичні рішення були виведені прямо чи опосередковано від справжніх уподобань громадян і що з цієї причини уряди повинні нести відповідальність перед останніми. На виході, тим не менше, самовизначення передбачає контроль ефективності. Демократія була б порожнім ритуалом, якби політичні рішення урядів, не могли б досягти високого рівня ефективності в досягненні цілей. Таким чином, орієнтована на вхід автентичність та орієнтована на вихід ефективність у рівній мірі важливі елементи демократичного самовизначення» [33, С. 6]

Таким чином, з метою практичної реалізації концепції Шарпфа для вивчення легітимності транснаціонального приватного управління, вона виглядає, як легітимність на вході (представлення волі громадян) та легітимність на виході (ефективність) (рис. 2).



Рис. 2. Концепція легітимності згідно з теорією комплексної демократії Ф. Шарпфа (складено автором за [33]).

Звідси відповідно до теорії Шарпфа можна дійти логічного висновку про те, що «транснаціональне приватне управління може вважатися легітимним, якщо воно є більш успішним, ніж державне регулювання через демократичні уряди, адже легітимність на вході останніх є вищою» [33, С.14].

Є й альтернативні підходи до питання оцінки легітимності. Так, М.Шмідт вважає, що «економічний аналіз інституціональної легітимності регулювальника обліку може бути здійснено на основі неокласичного права ... Легітимність приватного органу регулювання обліку повинна бути пов'язана з його здатністю забезпечити «оптимальну» інформацію» [13, С.174]. Однак у цьому випадку поняття легітимності звужується тільки до легітимності на виході, а демократична легітимність опускається.

В основі формування структури Фонду МСФЗ та діяльності РМСБО повинні лежати два основоположних критерії: незалежність та підзвітність.

Незалежність повинна означати, що стандарти ухвалюються без неналежного впливу на цей процес зовні. Підзвітність повинна означати, що Фонд МСФЗ та РМСБО повинні існувати не само по собі, а мати певний зв'язок з демократично обраними урядами або організаціями, що формуються як міжурядові. В категоріях теорії комплексної демократії підзвітність означає, що повинна бути легітимність на вході, тобто представлення волі громадян, незалежність тісно пов'язана із легітимністю на виході – ефективністю самих стандартів.

Перш ніж розглянути потребу підвищення легітимності приватного транснаціонального видавника стандартів, слід поставити собі пряме питання, а чи не можна було обійтися без нього? Справді, чому виникла потреба делегувати повноваження до приватних агентів? Матлі В. та Т. Бюзе виділяють три причини [10]. Делегування повноважень, як правило відбувається у тих сферах, які є технічними і

потребують глибоких спеціальних знань. Облік і є такою сферою. Делегування повноважень допоможе державним органам, оскільки в результаті цього вони, по-перше, отримають нагоду використовувати спеціальні знання, яких не має в державному секторі, при чому ще й без додаткових витрат на утримання апарату. Адже у цьому разі державному органу залишається тільки контролювати впровадження та використання стандартів. Стандарти бухгалтерського обліку є складними, вимагають значних технічних знань, і швидко змінювалися протягом останнього десятиріччя, коли з'явилися нові фінансові інструменти і підходи до їх бухгалтерського відображення слід було уточнити. «Хоча є суспільна потреба для такого регулювання фінансової зв'язності, навряд чи якийсь державний службовець має необхідні спеціальні технічні знання для цього» [10, С.236]. По-друге, навіть, якщо припустити, що існують спеціальні знання в державному секторі, то постає проблема їх підтримання на належному рівні. Адже, як зазначають Матлі В. та Т. Бюзе, «джерелом глибоких спеціальних технічних знань є приватний сектор» [10, С.254]. І третя причина перекладання відповідальності або уникнення звинувачень [10]. Тобто державний принципал завжди може сказати, що він не винен, адже сталося все через провину приватного агента.

Нйолке А. вважає, що однією із причин розвитку глобального приватного управління була загроза впливу з боку державних чи міждержавних органів. «Загроза такого регулювання може бути основним чинником розвитку глобального приватного регулювання» [33, С.11]. Девінг І. та Рассел П. вважають, що джерело авторитету та легітимності РМСБО полягає «в переході від реляційної влади (*relational power*), тобто влади, що тримається на урядах та державах, до структурної влади (*structural power*), тобто влади ринків і структури знань, заснованих на глибоких спеціальних знаннях» [12, С.21]. І в цьому взаємозв'язку ключовим поняття є професія. Угода між державами та професією полягає в тому, що в обмін на надання державами особливого визнання в певній сфері спеціальних знань, професія погоджується регулювати її членів і діяти в «суспільних інтересах», тобто розробляти професійні стандарти та не використовувати своє привілейоване становище [12, С.22]. Тієї самої думки, тобто щодо влади ринків дотримуються і Д. Блек та Д. Рауч [19]. Н. Верон також згоден з цим, що першопричина - це потреби ринку: «Зародження нормотворчої діяльності в сфері міжнародного бухгалтерського обліку наприкінці 1960-х, початку 1970-х в основному пов'язано з потребами ринку, зростаючою інтернаціоналізацією як корпоративної діяльності, так і процесу інвестування» [7, С.26]. Красномовно висловився з цього приводу колишній член РМСБО К.Стевенсон: «Зрештою, РМСБО це організація приватного сектору, народжена сиротою, з малою кількістю працівників, без власного капіталу, без дострокового фінансування. Більше того, вона не має влади над аудиторамі, тими, хто готує фінансову звітність, регуляторами. Тоді як вона може бути

Застосування МСФЗ в аграрному секторі

такою впливовою?... Існування та вплив РМСБО є результатом попиту з боку ринку» [40, С.34-35].

Таким чином, якщо не підтримувати ідею «світової змови» з боку ротшильдів, морганів, рокфеллерів, шипів, олдсридів і т.д., то причиною створення приватних органів стало зростання попиту на глобальні правила обліку. Зрозуміло, що у державних чи міждержавних органів таких спеціальних знань навряд чи знайдеться, тому створено неурядову організацію технічних експертів. До того, ж іще однією перевагою є те, що такий приватний орган стандартотворення може швидко реагувати на поточні зміни у економіці, які вимагатимуть змін до стандартів, в той час, як міждержавному органу знадобилося б для цього набагато більше часу. Отже, мандат РМСБО надав ринок, який уповноважив її на відповідні дії із стандартотворення у глобальному вимірі.

Тут ми підходимо до іще одного цікавого питання. Якщо стандарти є добровільними до застосування, про які проблеми легітимності та підзвітності може йти мова? Якщо ніхто не повинен в обов'язковому порядку дотримуватися стандартів, а учасники ринку застосовують їх, коли вважають це за необхідне, то напевне проблеми легітимності буде не повинно, адже стандарти не мають зобов'язувального характеру?

Ми повністю згодні з відповіддю на вищевикладене питання К. Кервера. Останній розглядає два припущення чому глобальне регулювання у вигляді стандартів діє: глибокі спеціальні знання (*expertise*) та зовнішній тиск (примушування) (*enforcement*) [25, С.620] і дійшов такого висновку: «зовнішній тиск, як видається, є вирішальним фактором успіху глобальних стандартів. Хоча роль спеціальних знань також є значною» [25, С.620]. Згодні з цим і Д. Блек та Д. Рауч: «Стандарти не завжди добровільні на практиці, незважаючи на їх статус «м'якого права» [19, С.223-224]. Як правило, стверджують автори «холодний прийом» отримують ті, хто не виконує «прохання». «Національні держави, часто виявляють, що підлягають дії «м'якого права» шляхом тиску, наприклад, як було деякий час за допомогою «чорного списку» FATF щодо відмивання грошей, так і третіх сторін, наприклад, Світового банку, МВФ» [19, С.224].

Стандарти покладаються на спеціальні знання та на зовнішній тиск (примушування). Якщо б МСФЗ поклалися тільки на спеціальні знання, то проблем з легітимністю не виникало б. Адже, чому глобальні видавники стандартів повинні бути підзвітними за правилами, які є добровільними для застосування? Однак, враховуючи, що часто стандарти застосовуються і під зовнішнім тиском (примушуванням) слід визнати, що існує проблема легітимності. Іноді ж зовнішній тиск стає настільки сильним, що стандарти втрачають, свою добровільну сутність. Проте, і в цьому разі зовнішній процес прийняття стандартів залишається добровільним. Питання відповідальності видавника стандартів стає ще важчим до виконання, коли суб'єкти стандартотворення та зовнішнього тиску різні. Тобто технічна

Застосування МСФЗ в аграрному секторі

сторона (стандарти) та політична сторона (зовнішній тиск) розділені (у нашому випадку приймає РМСБО, а примушує МВФ, Світовий банк, IOSCO).

Як можна було побачити з аналізу чинної структури управління РМСБО багато проблем, що завдавали відчутного впливу на її легітимність здебільшого були вирішені, впродовж останнього обов'язкового перегляду конституції фонду МСФЗ (2008-2010рр.). Це зокрема, не відповідність назви фонду до стандартів, якими він опікується (відтепер назва фонду та стандартів однакові – МСФЗ), самопризначення опікунів фонду (тепер цим займається Моніторингова рада). Проте, залишилися деякі невирішені проблеми (найбільшою з них є проблема фінансування), та деякі питання, що потребують удосконалення (збалансованість географічного представництва, демократична легітимність). Тому ми зупинимося на найбільш важливих та актуальних проблемах функціонування РМСБО: збалансованість представництва або переважання англо-саксонського впливу, модель фінансування та демократична легітимність.

Англо-саксонський вплив та збалансованість представництва. Існують погляди, що проект зі створення глобальних бухгалтерських стандартів з самого початку був упереджений через значний вплив англосаксонців [1,8,18,30-32]. Ця проблема включає два підпункти: 1) структура, мета і культура видавника стандартів та 2) рівномірність/нерівномірність представництва в РМСБО та Фонді МСФЗ у світовому масштабі.

Почнемо із того, що сама система встановлення облікових правил погоджених із основним зацікавленими сторонами пішла від англосаксонських країн. Так професійні бухгалтерські організації США, Англії та Уельсу і Канади в 1939, 1942 та 1946 рр. відповідно були найпершими у світі, хто запровадили правила обліку погоджені із основними зацікавленими сторонами, які стали називати загальноприйнятими правилами бухгалтерського обліку (*Generally accepted accounting principles - GAAP*) [35,С.27-28]. Оскільки правила обліку були погоджені із усіма зацікавленими сторонами, то вони і називалися загальноприйнятими. Це той шлях, яким пішла і РМСБО, оскільки процес схвалення стандартів – належна правова процедура МСФЗ, базується на процесі консультацій РМСБО із зацікавленими сторонами по всьому світі.

Таким чином, сама модель ухвалення стандартів взята із країн, як їх іще називають [1,41] із ліберальною ринковою економікою (*Liberal Market Economies (LMEs)*), а не країн із координованою ринковою економікою (*Coordinated Market Economies (CMEs)*), а тим більше, інших країн (країн, що розвиваються). Наприклад, у таких країнах із координованою ринковою економікою як Франція та Німеччина до останнього часу взагалі не було видавників стандартів, а всі облікові правила були інкорпоровані в законодавство.

Якщо сказати точніше, то структура управління РМСБО у 2001 році було сформовано за американським прикладом. У США, від початку створення Комісії з цінних паперів та фондового

ринку (SEC) у 1938 році, остання делегувала повноваження приватним організаціям. Спочатку це були Комітет з бухгалтерських процедур (*The Committee on Accounting Procedure*) (1934-1959) та Рада зі стандартів бухгалтерського обліку (*The Accounting Principles Board*) (1959-1973) і тільки у 1973 році створено нову структуру, яка діє й досі і була зразком при створенні фонду КМСБО [10,С.238]. Структура складається із трьох органів: Фонду фінансового обліку (*The Financial Accounting Foundation (FAF)*), Ради зі стандартів фінансового обліку (*The Financial Accounting Standards Board (FASB)*) та Дорадчої ради зі стандартів фінансового обліку (*The Financial Accounting Standards Advisory Council (FASAC)*). Фонд фінансового обліку складається із опікунів і його завдання полягає в призначенні членів РСФО та здійсненні загального нагляду, також він збирає кошти та забезпечує фінансування РСФО. Основним оперативним органом зі створення стандартів є РСФО, сім членів якої працюють над створенням стандартів на умовах повної зайнятості і повноваження яких тривають п'ять років. В Дорадчій раді зі стандартів фінансового обліку широко представлені усі групи, що зацікавлені у стандартах обліку. Члени Дорадчої ради, також призначені Фондом фінансового обліку, збираються на щоквартальній основі і основне їх завдання консультувати РСФО з технічних питань. Те, що структура Фонду фінансового обліку США була взята за приклад загальновідомо і з цього не робить секрету і Г. Хугерворст, голова РМСБО: «у 2001 році коли була створена РМСБО процес встановлення стандартів моделювався за РСФО США» [42,С.5].

Не слід також забувати про вплив так званої G-4+1. Де G4 означає чотири країни, видавники стандартів яких брали участь: Австралія, Великобританія, Канада, США, а +1 відображає участь КМСБО. В останні роки у засіданнях також брали участь представники Нової Зеландії, як такі, що перебували в асоціації з Австралією, тому останнім часом G4+1 можна було назвати G5+1 [43]. В період з 1992 по 2001 рр. G4+1 активно співпрацювала з КМСБО і справила вплив, як вказує Д.Стріт, не тільки на змістовну частину роботи КМСБО, але й на реструктуризацію КМСБО та перетворення його на РМСБО в складі Фонду КМСБО [44]. Відзначимо, що відразу після реструктуризації та створення Фонду КМСБО (2001р.) G4+1 вирішило припинити свою роботу і співпрацювати з РМСБО через групи національних видавників стандартів.

Іншим аспектом англосаксонського впливу є представництво у РМСБО та у Фонді МСФЗ. Часто «транснаціональне приватне управління в цьому взаємозв'язку страждає від того, що не всі зацікавлені сторони мають однакову владу, а деякі з них не представлені взагалі» [33,С.2]. Так, деякі автори проаналізувавши кар'єру членів РМСБО, фонду КМСБО, комітету із тлумачень МСФЗ дійшли висновку про те, що «у РМСБО значно домінують видавники стандартів англосаксонських країн» [12,С.7,18].

Однак згідно зі змінами Конституції Фонду МСФЗ введено квотне представництво різних частин світу. Так, згідно із п.6 Конституції Фонду МСФЗ загальна

чисельність опікунів фонду повинна бути 22 особи і мати таке представництво (рис. 3).

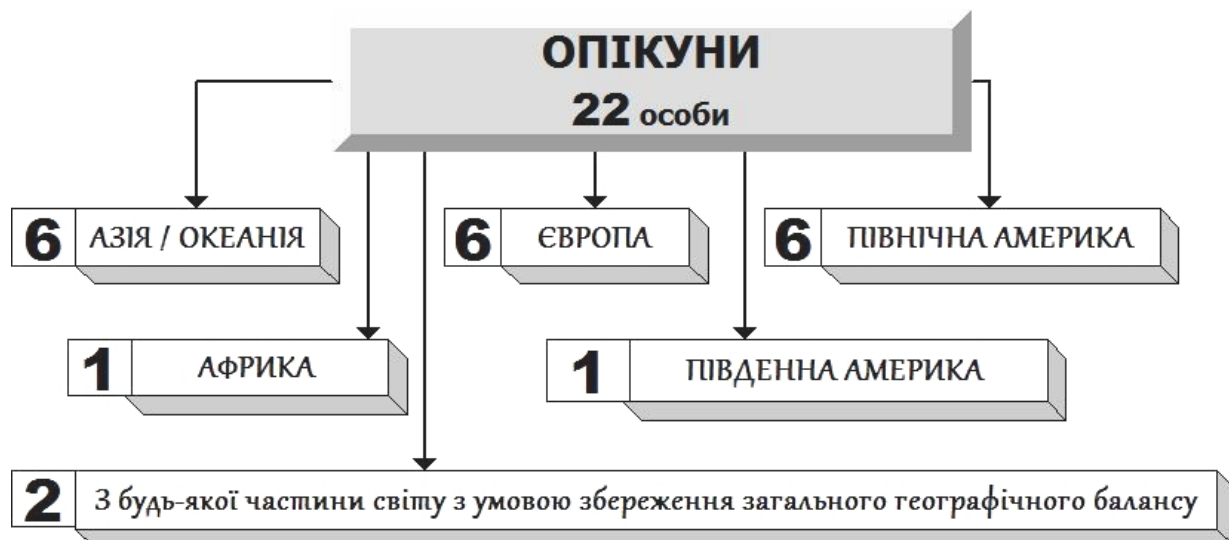


Рис. 3. Структура географічного представництва опікунів Фонду МСФЗ згідно з п.6 його конституції [34]

Аналогічно до цього РМСБО повинна згідно з Конституцією складатися із 16 осіб до середини 2012 року (зараз 15). Квоти географічного представництва наведено на рис. 4.



Рис. 4. Структура географічного представництва членів РМСБО згідно з п.26 конституції Фонду МСФЗ [34]

До того ж згідно з останніми змінами до Конституції Фонду МСФЗ введено дві посади заступників голови РМСБО та голови опікунів Фонду МСФЗ. Зроблено це було для того, щоб з одного боку розвантажити голів, а з другого – для забезпечення рівномірного розподілу лідерських позицій в організації. Так, опікуни анонсували, що голова та два його заступники повинні представляти три географічні регіони: Європа, Північна Америка та Азія/Океанія. Однак, на практиці до цього ще не дійшло.

Втім, закріплення квотного принципу розподілу членства не знімає проблеми домінування англосаксів і причина цього полягає в тому, що такі країни є по всьому світі. Зокрема, англосаксонськими країнами,

на наш погляд, є Австралія, Канада, США, Великобританія, Нова Зеландія, Південна Африка, частково Індія. Якщо проаналізувати сучасне представництво у РМСБО, то це буде мати такий вигляд (рис. 5).

Цифра вісім складається так: 4 - від США, 2 - Великобританія, 1 – Південна Африка, 1 – Індія. Щоб не виникало сумнівів по представнику Індії приведемо коротку біографію Прабхакара Калавачерла (*Prabhakar Kalavacherla*) члена РМСБО від Індії. Навчався в Каліфорнії, США, член Інституту присяжних бухгалтерів Індії та Американського інституту сертифікованих публічних бухгалтерів. Був партнером KPMG в Індії і Сан-Франциско, США.

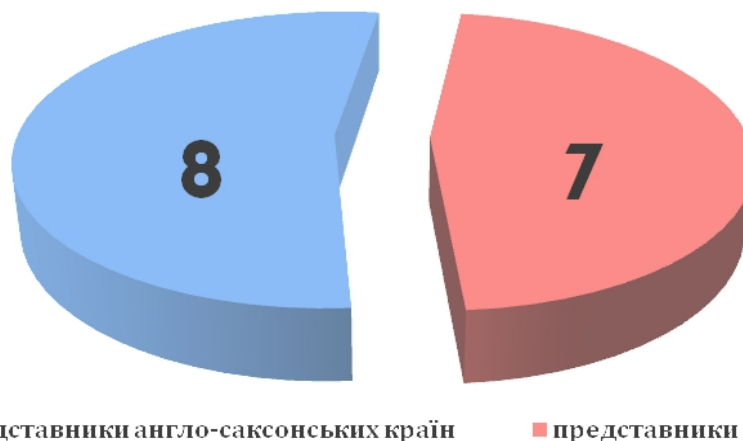


Рис. 5. Представництво у РМСБО за критерієм приналежності до англо-саксонської культури на осінь 2011р.

Добре це чи погано, але англосаксонський вплив домінує в середині РМСБО. Однак, слід відзначити, що він уже менш тотальний, ніж був раніше. До того ж, згідно з п. 36 Конституції Фонду МСФЗ РМСБО простою більшістю голосів можна ухвалити тільки рішення про публікацію документу для обговорення, решта рішень в тому числі щодо проектів стандартів та самих стандартів вимагає, якщо кількість членів менше 16 осіб – 9 голосів, у разі, коли членів РМСБО сягне 16 – 10 голосів. Раніше ж, коли рішення ухвалювали 8 голосами і не було географічного представлення, то навіть Європа не мала впливу, оскільки комбінації голосів США, Канади та Великобританії вистачало для ухвалення стандарту [15, С.28].

До того ж зараз на англосаксонське домінування впливає загальний економічний розвиток світу. Так, нині світова ринкова капіталізація США становить трохи більше 30%, в порівнянні із середнім показником в 45% в період між 1996 по 2006 рр. Фінансові ринки США, не скоротилися, просто інші ринки, особливо азіатські фінансові центри, значно додали та стали глобальними гравцями [42]. Тому структура РМСБО, якщо вона хоче залишатися легітимною повинна враховувати зміни пропорцій у

світовій економіці. Вважаємо, що альтернативою жорсткій прив'язці могло б бути закріплення в Конституції якогось певного критерію формування географічної збалансованості, який би регулярно оновлювався. Такими показниками могли б стати населення географічних регіонів, показники ВВП, ринкової капіталізації регіонів або комбінація зазначених показників.

До того ж з метою дотримання географічної збалансованості доцільно було б офіс РМСБО залишити в Лондоні, фонд МСФЗ розташувати, наприклад в Азії, а Моніторингову раду – в США.

Фінансування. Фонд МСФЗ знаходиться у делікатній ситуації. З одного боку для того, щоб забезпечити незалежність організації необхідно забезпечити таку систему фінансування, що забезпечувала б незалежність і в той же час стабільність та довгостроковість фінансування. Однак, Фонд МСФЗ приватна організація тому вона не може накладати фінансові зобов'язання ні на країни, ні на організації. У 2006 році опікунами Фонду МСФЗ були погоджені чотири принципи фінансування організації: широта фінансування, відкритість, рівномірність по юрисдикціям (таблиця 4).

Таблиця 4

Принципи фінансування Фонду МСФЗ затверджені опікунами у 2006 р.

Принцип фінансування	Сутність
Широта фінансування	Стійка система довгострокового фінансування повинна мати розширену базу підтримки, включаючи основних учасників світового ринку капіталу, державні та міждержавні організації з метою забезпечення різноманітності джерел
Обов'язковість (<i>Compelling</i>)	Система повинна бути пов'язана з певним тиском, щоб жити за рахунок інших було важко. Це може бути досягнуто за допомогою різних засобів, включаючи офіційну підтримку з боку відповідних регулюючих органів та затвердження організацій зі збору коштів
Відкритість	Фінансові зобов'язання повинні бути відкритими і не залежати від будь-яких дій, що посягають на незалежність Фонду МСФЗ. Для цього потрібна підтримка від офіційних міжнародних організацій, центральних банків і великих бухгалтерських фірм
Рівномірність	Тягар фінансування повинен бути розподілений між основними економіками світу на пропорційній основі, з використання ВВП як бази розподілу. Кожна країна або юрисдикція повинна виконати свої зобов'язання у відповідності з принципами наведеними вище. Опікуни Фонду МСФЗ можуть бути закріплені за конкретними країнами для надання допомоги у розвитку системи фінансування.

* - джерело: складено автором на основі інформації сайту - <http://www.ifrs.org>

На сьогодні фінансування фонду МСФЗ здійснюється, переважно у формі добровільних внесків (*contributions*) (таблиця 5, рис. 6). Те, саме було у США до прийняття акту Сарбейнса-Окслі-

2002, коли фінансування РСФО стало обов'язковим для 7500 компаній, акції яких котуються на біржі [10].

Таблиця 5

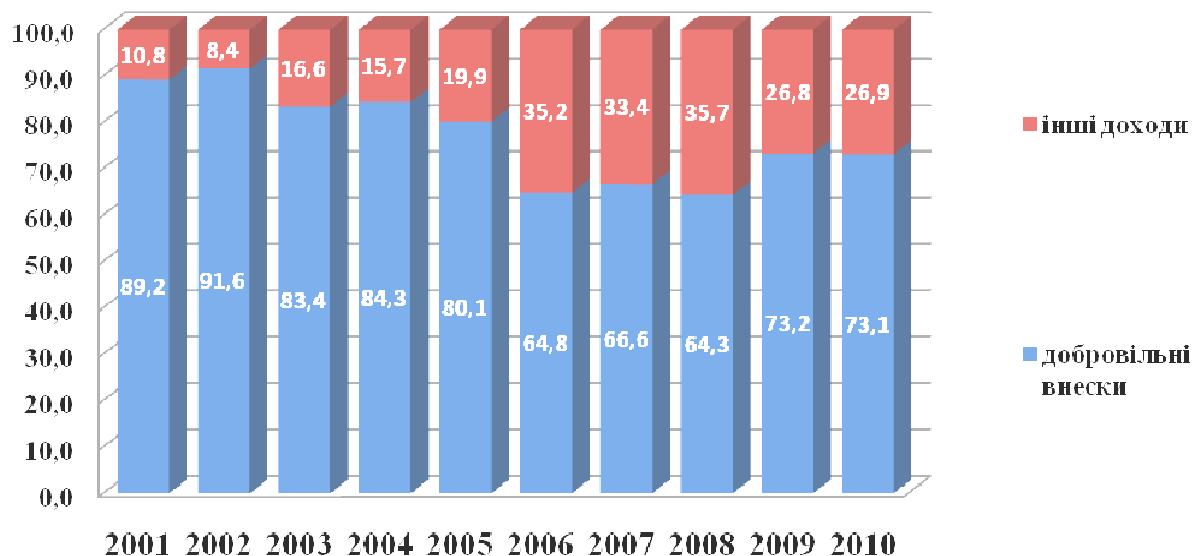
Джерела фінансування Фонду МСФЗ, £ тис. фунтів стерлінгів

Джерело доходу	Роки									
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Добровільні внески	12830	11675	9680	9318	9374	10382	11277	12747	16584	16640
Процентний дохід	206	278	348	460	534	568	595	553	377	271
Інші доходи	54	24	22	46	27	25	61	41	34	58
Прибуток від публікацій та пов'язаної з ними діяльності	1291	1053	1559	1230	1761	5058	4992	6481	5654	5804
Разом доходів	14381	12752	11609	11054	11696	16033	16925	19822	22649	22773

* - складено автором на основі річних звітів Фонду МСФЗ

Як варіант деякі автори пропонують такий варіант і РСФО. [10,С.254] Одним із варіантів вирішення проблеми могло б бути стягування плати національними регуляторами фондового ринку із компаній, що мають лістинг на біржах. Друга

можливість – внески центральних банків, фінансових регуляторів та урядів. Однак останній варіант створює для РСФО ризик політичного тиску, тому перший варіант був би доречнішим.



Джерело: розраховано автором на основі річних звітів Фонду МСФЗ

Рис. 6. Структура доходів фонду МСФЗ

До того ж залишається значна залежність від великих транснаціональних бухгалтерських фірм, які пожертвували 5437 тис. фунтів стерлінгів у 2010 р. або приблизно 32,6%. З них велика четвірка (*Deloitte, KPMG, Ernst & Young, PricewaterhouseCoopers*) по 2 млн. доларів кожна, *BDO* та *Grant Thornton* по 150 тис. доларів США та *Mazars* 100 тис. доларів США [37,р.60]. Слід вказати, що *BDO, Grant Thornton* та *Mazars* тільки з 2007 року фінансують роботу РСФО.

Оскільки добровільність фінансування означає можливість тиску та неналежного впливу на процес стандартотворення, то з метою забезпечення

незалежності організації у 2006 році опікуни вирішили, що слід використовувати систему посередництва. Коли державна або міждержавна організація накладає певні фінансові зобов'язання у межах своєї компетентності, а потім фінансує Фонд МСФЗ. Подібна система станом на сьогодні уже працює, адже, як зазначають опікуни Фонду МСФЗ «у 2011 році США залишилися єдиною країною, де Фонд МСФЗ намагається отримати внески напряму від компаній» [45,С.12]. Це означає, що в решті випадків Фонд МСФЗ робить це не напряму, а опосередковано. Зокрема, щось схоже на податок стягується Фондом стандартів фінансового обліку

Застосування МСФЗ в аграрному секторі

Японії (*Financial Accounting Standards Foundation*), в Південній Африці те саме робить Рада з фінансової звітності (*Financial Reporting Council*). Однак, подібний розподіл не фіксується у фінансовій звітності, де всі ці внески йдуть під назвою *contributions*, тому у цьому питанні транспарентність іще є не повною. До того ж, наявність посередника не означає незалежність, це може означати залежність, але уже від посередника. Незалежність у фінансовому сенсі може бути, коли національне законодавство

встановлює зобов'язання фінансувати, для прикладу, національного регулятора, а той в свою чергу уже буде фінансувати Фонд МСФЗ.

Іншим принципом задекларованим опікунами Фонду МСФЗ є принцип рівномірності, який передбачає, що тягар фінансової підтримки Фонду МСФЗ повинен бути розподілений рівномірно по країнам світу залежно від їх частки у світовому ВВП. Так, розглянемо, бюджет Фонду МСФЗ на 2011 рік (таблиця 6).

Таблиця 6

Внески до Фонду МСФЗ, 2011 рік, фунтів стерлінгів [45,С.21]

Країна, об'єднання країн	Очікуване фінансування, 2011р.	Базовий бюджет	
		вимагається (відповідно до частки у світовому ВВП)	різниця
Європейський союз	5561812	4258887	1302926
США	1887437	3691541	(1804104)
Японія	1803694	1312331	491363
Китай	834208	897091	(62883)
Бразилія	396784	287648	109137
Канада	526552	346056	180496
Індія	257671	225868	31802
Росія	0	318298	(318298)
Австралія	655261	258217	397044
Мексика	0	159884	(159884)
Південна Корея	322088	215572	106516
Туреччина	0	159334	(159334)
Індонезія	0	98568	(98568)
Швейцарія	183626	128078	55548
Норвегія	45000	99170	(54170)
Саудівська Аравія	0	67555	(67555)
Аргентина	0	56663	(56663)
Південна Африка	45092	52448	(7395)
Гонг Конг САР	125614	54567	71047
Ізраїль	0	50448	(50448)
Малайзія	41871	34989	6883
Нігерія	64418	31693	32725
Сінгапур	59663	45867	13796
Чілі	0	29565	(29565)
Нова Зеландія	100088	30502	69586
Разом	12910879	12910879	(0)

Таким чином, принцип рівномірності заснований на фінансових внесках країн відповідно до їхнього ВВП на сьогодні іще повністю не працює. Якщо врахувати, що ВВП України у 2010 році становить 137929 млн. доларів США, а світовий ВВП 63048823 млн. доларів США [46], то частка України у світовому ВВП становитиме 0,22%. З урахуванням бюджету Фонду МСФЗ, частка України, якби вона брала активну участь у цьому процесі, становила б 28404 фунтів стерлінгів, або приблизно 45500 доларів.

Фонд МСФЗ починав як самоврядна організація, без будь-якого державного або міждержавного втручання. Раніше РМСБО була схожа, радше, на «ексклюзивний приватний клуб» [15,С.28]. Але згодом Фонд зробив два важливих кроки на шляху до структури управління, що ґрунтується на публічній

підзвітності: по-перше, в 2006 році була прийнята нова стратегія фінансування на основі «недобровільних внесків», щойно нами розглянута, по-друге було створено Моніторингову раду. Створення Моніторинговою ради усунуло часті закиди в бік РМСБО про те, що опікуни Фонду МСФЗ самопризначали себе. Самопризначення опікунів Фонду МСФЗ було не прийнятним з точки зору забезпечення підзвітності організації. Як вказує Х.Голдшмідт, один із опікунів Фонду МСФЗ: «Основна ідея (створення Моніторингової ради) полягала в тому, щоб збалансувати потребу в суспільній підзвітності та незалежності процесу встановлення стандартів» [47,С.9].

Згідно з Конституцією Фонду МСФЗ, оновленою у грудні 2010 р. [34], Моніторингова рада повинна «забезпечити формальний зв'язок між опікунами та

публічної владою» [34,С.6]. Згідно з п.21 Конституції Фонду МСФЗ Моніторингова рада повинна складатися з: 1) відповідального члена Європейської комісії; 2) Голови комітету з ринків, що розвиваються Міжнародної організації комісій з цінних паперів (*The International Organization of Securities Commissions - далі IOSCO*); 3) Голови технічного комітету *IOSCO* (або віце-голови або іншого призначеного комісонера у разі, якщо голова регулятора з цінних паперів ЄС, комісар Японського агентства з фінансових послуг або голова SEC є головою технічного комітету *IOSCO*); 4) Комісара Японського агентства з фінансових послуг (*Japan Financial Services Agency*); 5) Голови Комісії з цінних паперів та фондового ринку США (*SEC*); 6) в якості спостерігача голови Базельського комітету з банківського нагляду (*the Basel Committee on Banking Supervision*).

При цьому, слід підкреслити, що назва не повинна вводити в оману, адже функції Моніторингової ради йдуть далі за простий моніторинг. Згідно з Конституцією Фонду МСФЗ (п.19) Моніторингова рада бере участь у призначенні та затвердженні опікунів Фонду МСФЗ, аналізує та надає консультативну допомогу опікунам, останні повинні готувати щорічний письмовий звіт перед Моніторинговою радою, зустрічі Моніторингової ради з опікунами повинні відбуватися щонайменше раз на рік, і частіше в міру необхідності.

Моніторингова рада це спроба підвищити «нормативну» легітимність РМСБО, аби зрівняти її приблизно до «соціальної» легітимності. До 2009 року легітимність РМСБО була «соціологічною» і базувалася на авторитеті організації та на ефективності її кінцевого продукту – МСФЗ – у питання вирішення практичних питань обліку. Питання ж управління викликали багато нарікань. Зокрема, назва розділу в доповіді ЄС щодо управління РМСБО називалася так: *IFRS tested, IASB failed*, що можна перекласти як «МСФЗ пройшли випробування, РМСБО завалила їх» [5,С.8]. До того, як вказує К.Мей як правило «глобальне управління повинно бути не тільки ефективним, але і демократичним» [6,С.2]. Зі створенням Моніторингової ради Фонд МСФЗ намагався створити собі «публічного принципала» на додачу до приватного – Фонду МСФЗ. Цим актом Фонд МСФЗ намагався підвищити свою нормативну легітимність або якщо висловитися в категоріях концепції комплексної демократії збільшити свою легітимність на вході. Оскільки «підзвітність часто розглядається як «найбільша проблема», коли управління здійснюється приватними інституціями» [10,С.227], то створення Моніторингової ради, було спробою створити для РМСБО «публічного» принципала на додачу до приватного – Фонду МСФЗ. І хоча в основі процесу створення стандартів «лежить технічна раціональність» [8,С.3], підзвітність видавника стандартів повинна існувати для підвищення його легітимності.

Самопризначення опікунів Фонду МСФЗ було не прийнятним з точки зору забезпечення підзвітності організації. Втім і після реформи структури

Застосування МСФЗ в аграрному секторі

управління РМСБО 2009 року, як вказує Н.Верон [16] остання залишається незадовільною, принаймні з двох причин. По-перше, не можна очікувати, що Моніторингова рада послідовно представляла інтереси глобальної спільноти інвесторів, чиїм потребам Фонд МСФЗ, як він сам визначає, слугує, через те, що вказана спільнота має всередині себе різноманіття точок зору, мандатів та управлінські стереотипи. По-друге, і що справді дуже важливо, Моніторингова рада через її право призначати та перепризначати опікунів Фонду МСФЗ, «має де-факто контроль на фондом (принаймні у короткостроковій перспективі), не будучи насправді частиною її інституціональної структури. Можна очікувати, що таке «керування з заднього сидіння» (*'backseat driving'*) призведе до змішання обов'язків з можливим ефектом подальшого зменшення прав опікунів без відповідної компенсації цього процесу шляхом створення відповідних каналів підзвітності для самої Моніторингової ради» [16,С.2-3]. Який вихід з цієї ситуації? Так, на думку Н.Верона, повноваження Моніторингової ради повинні бути зменшені, і вона не повинна мати права вето на призначення опікунів, принаймні до того часу, коли вона сама не буде повністю інкорпорована до структури Фонду МСФЗ і стане структурою одиницею останнього. Це зауваження справедливе і до нього слід прислухатися. Адже, на сьогодні взаємовідносини між Моніторинговою радою та Фондом МСФЗ ґрунтуються на Меморандумі і Моніторингова рада по суті є зовнішньою щодо Фонду МСФЗ організацією, яка, проте, має інструмент для втручання у роботу останнього. Тобто зауваження стосується того, що Моніторингова рада сама не несе по суті відповідальності, але може суттєво втручатися в роботу Фонду МСФЗ.

Вважаємо, що з точки зору представлення інтересів інвесторів, як групи недостатнім є представлення в Моніторинговій раді країн, що розвиваються. На сьогодні Моніторингова рада складається із п'яти постійних членів (по одному представнику від ЄС, США, Японії та двоє від Міжнародної організації комісій з цінних паперів) та одного представника у статусі спостерігача – Базельський комітет банківського нагляду. Вважаємо, що слід збільшитися кількість членів Моніторингової ради за рахунок країн та ринків, що розвиваються, але так, щоб загальна кількість членів Моніторингової ради була не більше 12-15 осіб – це забезпеченість належну керованість та швидкість прийняття рішення радою.

Вважаємо, що слід обережно ставитися до подальшої «бюрократизації» роботи РМСБО. Як зазначає, у цьому взаємозв'язку Стіг Еневолдсен (член КМСБО (1998-2000pp.), голова Європейської консультативної групи з фінансової звітності - *EFRAG* (2004-2010pp.)) «ми повинні переконатися, що ми не вимагатимемо більше, тому що у цьому разі може з'явитися ризик виникнення адміністративного бар'єра для РМСБО. В даний момент ми близькі до того, щоб зайти занадто далеко» [48].

Застосування МСФЗ в аграрному секторі

Модель управління, що ґрунтується на значному впливові держав перетворить РМСБО на «бухгалтерську ООН» [17,С.5], яка буде постійно намагатися шукати компромісу між учасниками, але буде нездатна продукувати стандарти. Це, в свою чергу, може призвести до виникнення нових стандартів, які будуть уже продукуватися «під інвесторів», і також можуть набрати ваги та, зрештою, знову призвести до фрагментації обліку у глобальному вимірі. Втім і, навпаки, модель без будь-якого впливу державних або міждержавних утворень також навряд чи можлива на сучасному етапі. Тому слід знайти точку балансування зазначених аспектів.

Слід також, зупинитися на належній правовій процедурі РМСБО. Як зазначає, голова комітету опікунів з належної правової процедури Д. Сідвел «в основі переконання світу в тому, що РМСБО діє належним чином, є належна правова процедура»

[47,с.10]. Річардсон А. та Еберлейн Б. [36] зазначають, що РМСБО по суті має потенціал справляти такий вплив в світовому вимірі, як і СОТ і належна правова процедура в цьому контексті є засобом правильного використання влади РМСБО [22]. Особливо важлива процедурна легітимність для приватних організацій [21,С.12]. Більше того, процедурна легітимність та ефективність часто розглядаються як взаємодоповнюючі [21,С.10]. «Чинна система належної правової процедури РМСБО, - цитуємо ще одного опікуна Фонду МСФЗ Х.Голдшміта, - визнана «найкращою практикою» процесу стандартотворення в усьому світі» [47,С.10]. Хоча належна правова процедура РМСБО (рис.7) і визнана однією із найкращих, вона все одно не позбавлена недоліків. І одне із удосконалень нами вже показано на рис. 7 – це оцінка ефекту на всіх стадіях процесу стандартотворення.

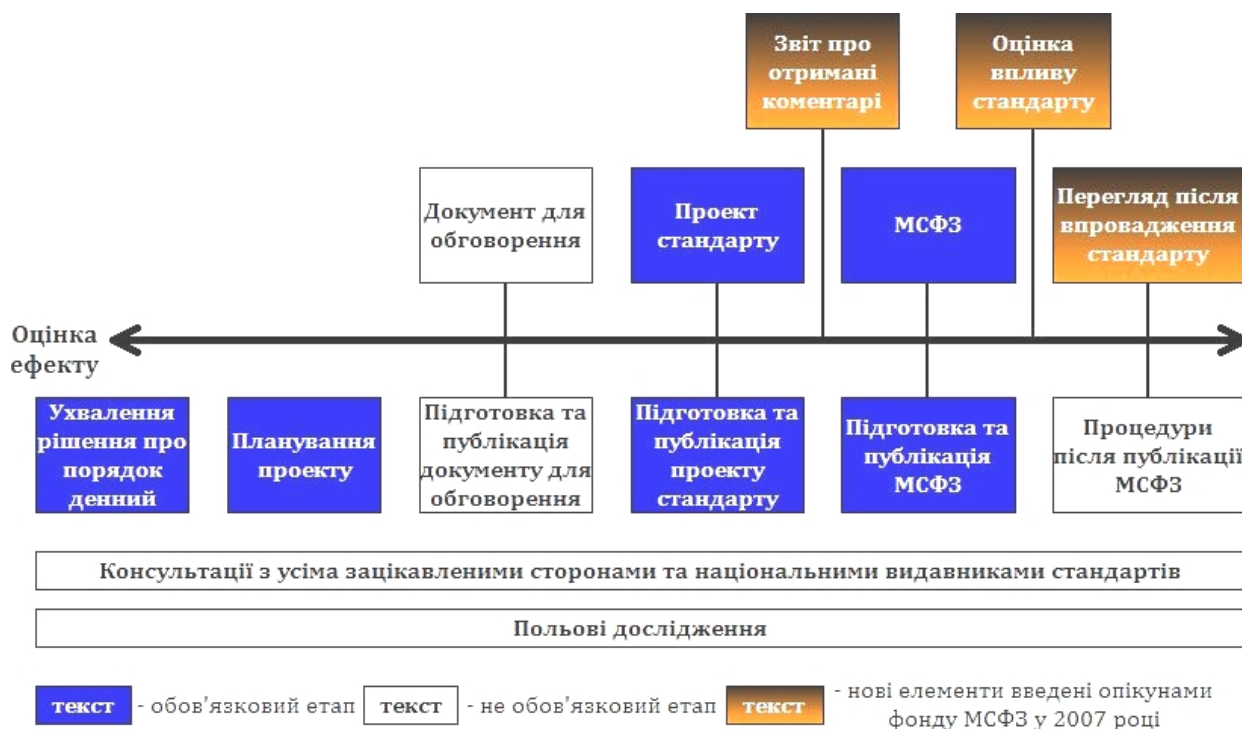


Рис. 7. Належна правова процедура РМСБО

Вважаємо, що процес встановлення стандартів повинен базуватися на доказах від початку до кінця і повинні обліку та ринки капіталів не повинні слугувати полем експерименту для нових вимог до фінансової звітності. Можливі наслідки запропонованих правил повинні бути проаналізовані для забезпечення того, щоб поставлені завдання були виконані. Польові дослідження повинні проводитися до опублікування остаточних стандартів. Аналіз ефекту повинен проводитися на всіх етапах стандартотворення, від встановлення стандартів до огляду після впровадження. Визнаємо, що подібне важко забезпечити, але до цього слід прагнути. Зокрема, теоретичну основу цього процесу уже частково забезпечено розробками EFRAG [49].

До того, як зазначає EFRAG в своєму листі-коментарі на документ для обговорення Фонду

МСФЗ щодо перегляду стратегії, продовжують виникати ситуації, коли не враховуються думки зацікавлених сторін [50,С.7]. EFRAG стверджує, що виникають ситуації, коли чітка більшість або значна меншість висловлюють серйозну та подібну стурбованість з приводу вимог запропонованого стандарту, але їхні зауваження відхиляються на тій підставі, що вони не навели нових доказів, і що подібні докази, уже розглядалися РМСБО протягом проекту. На думку EFRAG, яку ми підтримуємо, той факт, що подібні зауваження продовжують надходити від чіткої більшості або значної меншості тих, хто надіслав коментарі на проект стандарту повинно само по собі зобов'язувати РМСБО проаналізувати своє рішення ще раз, здійснити оцінку впливу та необхідний аналіз, щоб оцінити чи всі практичні наслідки були належним чином розглянуті.

До того ж Фонд МСФЗ не то що порушує, але дещо суперечливо іноді трактує свою Конституцією. Так згідно з п. 25 конституції «основною кваліфікацією для членства в РМСБО повинна бути професійна компетентність та практичний досвід» [34,С.7]. Те саме у додатку 1 до Конституції йдеться про те, що члени РМСБО, незалежно від того, чи походять вони з бухгалтерської професії, укладачів, користувачів звітності або з академічного середовища, повинні продемонструвати високий рівень знань та технічної компетентності з фінансового обліку та звітності [34]. Н. Верон вважає, що недавнє (набув повноважень з липня 2011 року) призначення Г.Хугерворста головою РМСБО не відповідало критеріям викладеним в Конституції Фонду МСФЗ, адже, «опікуни обрали особу з високою репутацією, але чий попередній досвід в обліку є обмеженим» [16,С.4].

Необхідно також відзначити, що майбутнє глобального управління, як це виглядає на сьогодні, буде, напевне, за такими приватно-публічними організаціями як РМСБО. Принаймні саме на них покладається G-20. Саме на вимогу останньої у травні 2011 року було створено Цільову групу приватного сектору регульованих професій та індустрій (*The Private Sector Taskforce of Regulated Professions and Industries* – далі PSTF або Цільова група). Створення PSTF координувалося Міжнародною федерацією бухгалтерів, яка і до цього часу надає адміністративну підтримку Цільовій групі. До цієї Цільової групи увійшли окрім РМСБО, уже згадана Міжнародна федерація бухгалтерів, Міжнародна актуарна організація (*International Actuarial Association (IAA)*), Комітет з міжнародних стандартів оцінки (*International Valuation Standards Council (IVSC)*), міжнародна страхова організація (*International Insurance Society (IIS)*), Міжнародна мережа корпоративного управління (*International Corporate Governance Network (ICGN)*), Інститут міжнародних фінансів (*Institute of International Finance (IIF)*), Інститут присяжних фінансових аналітиків (*CFA Institute*) та всесвітня федерація національних асоціацій бухгалтерів та юристів, які спеціалізуються на питаннях неплатоспроможності - *INSOL International*.

Цільова група повинна сприяти глобальній конвергенції регулювання у фінансовій сфері. На сьогодні Цільова група уже підготувала перші рекомендації для G-20 [51]. Глобальна конвергенція регулювання повинна виступати як засіб за допомогою якого буде досягнуто рівні умови для міжнародної конкуренції [51,С.1]. Цільова група визнає, що ефективність нав'язаного зовні регулювання і нагляд буде підвищена за рахунок активної участі тих, хто регулює для забезпечення заохочення належних змін у поведінці. Зокрема, друга рекомендація Цільової групи полягає в тому, щоб «перешкоджати країнам приймати односторонні рішення та здійснювати односторонні національні реформи регулювання, несумісні з міжнародними стандартами, такі реформи, що збільшують розрив в регулюванні, а не звужують його» [51,С.2].

Застосування МСФЗ в аграрному секторі

Однак, поряд із наданням важелів впливу G-20 не забуває і вимагати належної публічної підзвітності від цих організацій. Так, G-20 у своїй підсумковій декларації на останньому саміті в Каннах 4 листопада 2011 р. вказує: «з нетерпінням чекаємо впровадження наших пропозицій щодо реформування структури управління РМСБО» [52,С.8]. Вимоги щодо реформування РМСБО G-20 сформулила іще 2009 році і вони полягають в такому [53,С.2]: 1) перегляд порядку формування Моніторингової ради та її розширення; 2) процедури РМСБО щодо встановлення стандартів повинні передбачати та дозволяти «повну політичну підзвітність через Моніторингову раду та регуляторний внесок до стандартів, але без політичного втручання у визначення змісту самих стандартів» [53,С.2]; 3) Стосується фінансування РМСБО. G-20 вважає, що механізм фінансування РМСБО повинен відповідати критеріями адекватності, стабільності та незалежності. Слабкими, як бачимо, визнано ті точки, про які ми уже згадували. Це ще раз доводить необхідність подальшого реформування структури управління РМСБО. При цьому, на наш погляд, два критерії повинні завжди триматися в умі: підзвітність та незалежність.

Висновки. Потреби ринку, зростаюча інтернаціоналізація як корпоративної діяльності, так і процесу інвестування, викликали необхідність створення глобальних правил обліку. За це взявся КМСБО, пізніше перейменований на РМСБО – організація технічних експертів з обліку. За свою історію РМСБО трансформувалася з ексклюзивного приватного клубу до фактично глобального видавника стандартів, визнаного таким G-20. Легітимність РМСБО до останнього часу трималася на якості продукту, який вона виробляє – МСФЗ, тобто легітимність була соціологічною. Небувало розширення використання МСФЗ по світу виявило проблеми, пов'язані з нормативною легітимністю або легітимністю на вході. Нами виявлено, що основні проблеми легітимності діяльності РМСБО стосуються таких сфер: належна географічна збалансованість представництва, фінансування, демократична легітимність (підзвітність). Останні зміни до структури Фонду МСФЗ, зокрема створення Моніторингової ради були якраз спрямовані на підвищення підзвітності організації, підвищення нормативної легітимності, легітимності на вході. Водночас, цим одночасно було підвищено незалежність органу, що видає стандарти – РМСБО, адже Моніторингова рада та Фонд МСФЗ слугують певним буфером для РМСБО, щоб вона була огорожена від неналежного впливу і виконувала покладені на неї функції. З метою належного представлення країн, що розвиваються, вважаємо, що кількість членів Моніторингової ради повинна бути розширена за рахунок представників цих країн, при цьому сама Моніторингова рада повинна бути інкорпорована до структури фонду МСФЗ.

Структура РМСБО, якщо вона хоче залишатися легітимною повинна враховувати зміни пропорцій у світовій економіці. Вважаємо, що альтернативою жорсткій прив'язці могло б бути закріплення в

Застосування МСФЗ в аграрному секторі

Конституції якогось певного критерію формування географічної збалансованості, який би регулярно оновлювався. Такими показниками могли б стати населення географічних регіонів, показники ВВП, ринкової капіталізації регіонів або комбінація зазначених показників. У питанні фінансування РМСБО необхідний повний перехід від добровільного до обов'язкового фінансування. Одним із варіантів вирішення проблеми могло б бути стягування плати національними регуляторами фондового ринку із компаній, що мають лістинг на біржах. Друга можливість – внести центральних банків, фінансових регуляторів та урядів. Однак останній варіант створює для РМСБО ризик політичного тиску, тому перший варіант був би доречнішим.

Переорієнтація фінансування Фонду МСФЗ з 2006 року на модель фінансування по країнам, а також формування нового органу нагляду – Моніторингової ради, зробило Фонд МСФЗ подібним до багатьох міжнародних організацій, наприклад, агенцій ООН. Проте, поступове впровадження, а тим більше, продовження руху у тому ж напрямку в сфері управління може призвести до перетворення РМСБО на бухгалтерську ООН. Це в свою чергу потягне за собою значний ризик політичної заангажованості та зниження якості самих стандартів. Тому вважаємо, що слід ввести заборону на подальшу «бюрократизацію» РМСБО, щоб вона з часом не перетворилася на орган, що забезпечує переговори між представниками національних держав, замість продукування стандартів.

Відсутність попереднього відповідного прикладу такої унікальної інституції як Фонд МСФЗ, робить формування його структури складним завданням. На сьогодні Фонд МСФЗ та РМСБО, якщо провести аналогію зі сферою електроніки, представляють собою Hi-end рішення (тобто рішення, що є передовим, але яке, на відміну від Hi-Fi рішень, не має критеріїв, за яким його можна оцінювати) у глобальному управлінні бухгалтерського обліку. З часом структура цього Hi-end рішення повинно вкористуватися та стати прикладом для інших галузей. На сьогодні ж сформувалося приватно-публічне партнерство – стандарти розробляються приватною організацією експертів, які легітимізують зв'язок з міждержавними та міжнаціональними утвореннями. До чого призведе подальша еволюція глобального видавника стандартів покаже час, однак, в основі все одно повинні лежати два основоположні принципи видавника стандартів: незалежність та підзвітність.

4 Список використаних джерел

1. Nölke Andreas, Wolfgang Johann, Perry James The Power of Transnational Private Governance: Financialization and the IASB // Business and Politics: Vol. 9: Iss. 3, Article 4. [Electronic resource] // The Berkeley Electronic Press. - Mode of access: http://www.bepress.com/cgi/viewcontent.cgi?context=bap&article=1185&date=&mt=MTMwODgyMjg1Mw==&access_o_k_form=Continue. - Last access: 2011.

2. Chiapello Eve, Medjad Karim An unprecedented privatisation of mandatory standard-setting: The case of European accounting policy // Critical Perspectives on Accounting, May 2009, Vol. 20 Issue 4, p. 448-468

3. Fleming, Colin Balancing Act // Accountancy, Jun 2011, Vol. 147 Issue 1414, p. 68-69

4. Véron Nicolas Empower Users of Financial Information as the IASC Foundation's Stakeholders [Electronic resource] // International Accounting Standards Board. - Mode of access: http://www.iasb.org/NR/rdonlyres/3EB7929E-809B-457E-BC01-C307632F2DC3/0/comment_bruegel.pdf. - Last access: 2011.

5. European Parliament. Draft Report on International Financial Reporting Standards (IFRS) and the Governance of the IASB (2006/2248(INI)) [Electronic resource] // GAAP.cz. - Mode of access: http://gaap.cz/main_page/Cz/main/Extra/0801econreport.pdf. - Last access: 2011.

6. May Christian Global Democracy, Private Governance and the Ideology of Global Civil Society. Paper prepared for the 6th Pan-European Conference on International Relations, Torino/Italy, 12 - 15 September 2007 [Electronic resource] // Online Paper Archive for the SGIR Pan-European Conference. - Mode of access: http://turin.sgir.eu/uploads/May-May_global_civil_society.pdf. - Last access: 2011.

7. Véron Nicolas The Global Accounting Experiment [Electronic resource] // Deloitte IAS Plus. - Mode of access: <http://www.iasplus.com/europe/0704bruegelaccounting.pdf>. - Last access: 2011.

8. Kerwer Dieter How accountable is the 'International Accounting Standards Board'? Paper prepared for the 6th Pan-European Conference on International Relations, Torino/Italy, 12 - 15 September 2007 [Electronic resource] // Online Paper Archive for the SGIR Pan-European Conference. - Mode of access: <http://turin.sgir.eu/uploads/Kerwer-Kerwer%20SGIR%20Torino%20Panel%209.pdf>. - Last access: 2011.

9. Koppell, Jonathan G. S. Global Governance Organizations: Legitimacy and Authority in Conflict // Journal of Public Administration Research and Theory (2008) 18(2): p.177-203

10. Mattli Walter, Büthe Tim Global private governance: lessons from a national model of setting standards in accounting // Law and Contemporary Problems. Summer/Autumn 2005, Vol. 68:225, p. 225-262

11. Véron Nicolas IFRS sustainability requires further governance reform [Electronic resource] // Archive of European Integration. - Mode of access: http://aei.pitt.edu/12221/1/pc_iascfletter_091209.pdf. - Last access: 2011.

12. Dewing Ian P., Russell Peter O. The role of private actors in global governance and regulation: US, European and international convergence of accounting and auditing standards in a post Enron world [Electronic resource] // The Amsterdam Research Centre for Corporate Governance Regulation. - Mode of access:

<http://www.arccgor.nl/uploads/File/DewRus%20workshop%20paper.pdf>. - Last access: 2011.

13. Schmidt Matthias On the legitimacy of accounting standard setting by privately organised institutions in Germany and Europe // Schmalenbach Business Review. - Vol. 54. - April 2002. - pp. 171-193

14. Black, Julia Constructing and contesting legitimacy and accountability in polycentric regulatory regimes // Regulation & Governance (2008), № 2, pp. 137-164

15. Tyrrall, David Accounting standards // Financial Management. - Oct2005, p. 28-29

16. Véron Nicolas Suggestions For Reforming The Governance Of Global Accounting Standards [Electronic resource] // Bruegel. - Mode of access: <http://www.bruegel.org/download/parent/533-suggestions-for-reforming-the-governance-of-global-accounting-standards/file/1393-suggestions-for-reforming-the-governance-of-global-accounting-standards/application/pdf>. - Last access: 2011.

17. Veron N. Keeping the promise of global accounting Standards [Electronic resource] // The Peterson Institute for International Economics. - Mode of access: <http://www.bookstore.iie.com/publications/pb/pb11-11.pdf>. - Last access: 2011.

18. Heidhues Eva, Patel Chris Convergence of Accounting Standards in Germany: Biases and Challenges [Electronic resource] // lby100.com. Proceedings of Conference. - Mode of access: <http://www.lby100.com/ly/200806/P020080627326687493812.pdf>. - Last access: 2011.

19. Black Julia, Rouch David The development of the global markets as rule-makers: engagement and legitimacy // Law and Financial Markets Review Volume 2, Number 3, May 2008, pp. 218-233(16)

20. Mattli Walter, Büthe Tim Accountability in Accounting? The Politics of Private Rule-Making in the Public Interest // Governance: An International Journal of Policy, Administration, and Institutions, Vol. 18, No. 3, July 2005 (pp. 399-429)

21. Beisheim Marianne, Dingwerth Klaus Procedural Legitimacy and Private Transnational Governance. Are the Good Ones Doing Better? // SFB-Governance Working Paper Series, No. 14, Research Center (SFB) 700, Berlin, June 2008. - 40p.

22. Richardson Alan J., Eberlein Burkard Legitimizing Transnational Standard-Setting: The case of the International Accounting Standards Board. Paper for Presentation to the Third Biennial Conference of the ECPR Standing Group on Regulatory Governance, June 17-19 2010. UCD Dublin [Electronic resource] // ECPR Standing Group on Regulatory Governance. - Mode of access: <http://regulation.upf.edu/dublin-10-papers/1A4.pdf>. - Last access: 2011.

23. Laura Davenport, Steven Dellaportas Interpreting the Public Interest: A Survey of Professional Accountants // Australian Accounting Review No. 48 Vol. 19 Issue 1 2009 p. 11-23

24. Humphrey C., Jeppesen K., Loft A., Turley S. The International Federation of Accountants: private governance in public interest? Paper presented at the international conference on Global Governance and the

Застосування МСФЗ в аграрному секторі

Role of Non-State Actors, London, November 4th & 5th 2004. [Electronic resource] // The London School of Economics and Political Science. - Mode of access: <http://www2.lse.ac.uk/researchAndExpertise/units/CARR/pdf/GlobalGov/HumphreyFullPaper.pdf>. - Last access: 2011.

25. Dieter Kerwer Rules that Many Use: Standards and Global Regulation // Governance: An International Journal of Policy, Administration, and Institutions, Vol. 18, No. 4, October 2005 (pp. 611-632)

26. Botzem Sebastian The Rule of Standards: Codifying Power in the Transnational Arena [Electronic resource] // Abstract to 25th EGOS Colloquium Barcelona 2009 "Passion for creativity and innovation". Sub-theme 13: The social dynamics of standardization. - Mode of access: [http://www.dobusch.net/pub/uni/Botzem-Dobusch\(2009\)The_Rule_of_Standards-EGOS09.pdf](http://www.dobusch.net/pub/uni/Botzem-Dobusch(2009)The_Rule_of_Standards-EGOS09.pdf). - Last access: 2011.

27. Omiros Georgiou, Lisa Jack Gaining legitimacy: where has Fair Value Accounting come from? [Electronic resource] // Cardiff University. - Mode of access: <http://www.cardiff.ac.uk/carbs/conferences/abfh2008/omiros.pdf>. - Last access: 2011.

28. Bexell M., Tallerg J., Uhlin A. Democracy in Global Governance: The Promises and Pitfalls of Transnational actors // Global Governance. - 2010. - № 6. - p. 81-101.

29. Larson, Robert K.; Kenny, Sara York The financing of the IASB: An analysis of donor diversity // Journal of International Accounting, Auditing & Taxation, Jun2011, Vol. 20 Issue 1, p1-19,

30. Hoarau, Christian American hegemony or mutual recognition with benchmarks? // European Accounting Review, Jul95, Vol. 4 Issue 2, p. 217-233

31. Alexander, David; Archer, Simon. On the Myth of "Anglo-Saxon" Financial Accounting // International Journal of Accounting, 2000, Vol. 35 Issue 4, p. 539-557

32. Nobes, Christopher. On the myth of "Anglo-Saxon" financial accounting: a comment // International Journal of Accounting, 2003, Vol. 38 Issue 1, p. 95-104

33. Nölke Andreas, Wolfgang Johann Limits to the Legitimacy of Transnational Private Governance. Paper prepared for the CSGR/GARNET Conference "Pathways to Legitimacy? The Future of Global and Regional Governance", University of Warwick, 17-19 September 2007 [Electronic resource] // The University of Warwick. - Mode of access: <http://www2.warwick.ac.uk/fac/soc/csgr/events/conferences/conference2007/papers/noelke.pdf>. - Last access: 2011. - Title from the screen.

34. IFRS Foundation Constitution [Electronic resource] // IFRS Foundation. - Mode of access: <http://www.ifrs.org/NR/rdonlyres/0B820728-7F10-4877-8068-7B65D2A3058B/0/ConstitutionDec2010.pdf>. - Last access: 2011. - Title from the screen.

35. Camfferman, Kees & Zeff, Stephen A. Financial reporting and global capital markets: A history of the international accounting standards committee, 1973-2000 Oxford University Press, USA. - 2007. - 752 pages

36. Nobes, Christopher W., Zeff, Stephen A. Auditors' Affirmations of Compliance with IFRS around

Застосування МСФЗ в аграрному секторі

the World: An Exploratory Study // Accounting Perspectives, 2008, Vol. 7 Issue 4, p279-292,

37. IFRS Foundation. Annual Report 2010. [Electronic resource] // IFRS Foundation. - Mode of access: [http://www.ifrs.org/NR/rdonlyres/EB99AF27-22F7-45AF-A033-](http://www.ifrs.org/NR/rdonlyres/EB99AF27-22F7-45AF-A033-75A36CDC3549/0/IFRSANNUALREPORT_ALL_12July.pdf)

75A36CDC3549/0/IFRSANNUALREPORT_ALL_12July.pdf. - Last access: 2011. - Title from the screen.

38. Global Governance 2025: at a Critical Juncture [Electronic resource] // Office of the Director of National Intelligence. - Mode of access: http://www.dni.gov/nic/PDF_2025/2025_Global_Governance.pdf. - Last access: 2011

39. Wallace, R. S. O. Survival strategies of a global organization: The case of the International Accounting Standards Committee // Accounting Horizons 1990 Vol. 4 Issue June, 22p.

40. Stevenson Kevin M. The IASB: Some personal reflections // Jayne Maree Godfrey, Keryn Chalmers Globalisation of accounting standards. Monash studies in global movements. Monash University. Edward Elgar Publishing, United Kingdom, 2007, pp. 34-44

41. Nölke Andreas, Wolfgang Johan Transatlantic Regulatory Cooperation on Accounting Standards: A 'Varities of Capitalism' Perspective. German Marshall Fund Academic Policy Research Conference, May 8-9, 2008 [Electronic resource] // The Gerald R. Ford School of Public Policy. - Mode of access: http://www.fordschool.umich.edu/news/event_details/reg_coo_p_and_comp_08/documents/Nolke_Paper.pdf. - Last access: 2011

42. Hoogervorst H. Hans Hoogervorst address at the IFRS Foundation/AICPA conference, Boston October 2011. [Electronic resource] // IFRS Foundation. - Mode of access: [http://www.ifrs.org/NR/rdonlyres/511C82B8-02F4-4E93-93B8-](http://www.ifrs.org/NR/rdonlyres/511C82B8-02F4-4E93-93B8-B84534E590C9/0/HHoogervorstBostonOctober2011.pdf)

B84534E590C9/0/HHoogervorstBostonOctober2011.pdf. - Last access: 2011. - Title from the screen.

43. Beresford, Dennis R. G4+1 // CPA Journal, Mar2000, Vol. 70 Issue 3, p. 14-19

44. Street, Donna L. The G4's role in the evolution of the international accounting standard setting process and partnership with the IASB // Journal of International Accounting, Auditing & Taxation, 2006, Vol. 15 Issue 1, p. 109-126

45. The IFRS Foundation's Financial Position: 2010 Results and 2011 Budget. [Electronic resource] // IFRS Foundation. - Mode of access: [http://www.ifrs.org/NR/rdonlyres/7290F9EA-F06D-4272-9A03-](http://www.ifrs.org/NR/rdonlyres/7290F9EA-F06D-4272-9A03-BD9FF0AF8DE5/0/APMB4budgetandfinancingupdate.pdf)

BD9FF0AF8DE5/0/APMB4budgetandfinancingupdate.pdf. - Last access: 2011. - Title from the screen.

46. Gross domestic product 2010 [Electronic resource] // Worldbank. - Mode of access:

<http://siteresources.worldbank.org/DATASTATISTICS/Resources/GDP.pdf>. - Last access: 2011. - Title from the screen.

47. Goldschmid H. Harvey Goldschmid: "U.S. Incorporation of IFRS Is a National Imperative": [Keynote Address at IFRS Foundation/ AICPA Conference in Boston, 5 October 2011] / Prepared remarks by Harvey Goldschmid [Electronic resource] // IFRS Foundation. - Mode of access: [http://www.ifrs.org/NR/rdonlyres/AE38928B-AB50-4D5E-BAAC-](http://www.ifrs.org/NR/rdonlyres/AE38928B-AB50-4D5E-BAAC-65862A72EAD4/0/HGoldschmidIFRSConference2011.pdf)

65862A72EAD4/0/HGoldschmidIFRSConference2011.pdf. - Last access: 2011. - Title from the screen

48. Enevoldsen S. Insight through Conversation [Interview with Stig Enevoldsen, Former EFRAG Chairman] [Electronic resource] // Deloitte IAS Plus. - Mode of access: <http://www.iasplus.com/interview/1110enevoldsen.htm>. - Last access: 2011. - Title from the screen

49. Considering the Effects of Accounting Standards. Discussion Paper. January 2011 [Electronic resource] // European Financial Reporting Advisory Group. - Mode of access: http://www.efrag.org/files/News%20related%20documents/Jan31%202011%20Effects%20Analysis%20DP_Final.pdf. - Last access: 2011. - Title from the screen

50. EFRAG Final Comment Letter on Status of Trustees 'Strategy Review' [Electronic resource] // IFRS Foundation. - Mode of access: <http://www.ifrs.org/NR/rdonlyres/19235EEF-25D4-42BC-9410-9C564A417DEA/0/CL4strategyreview.pdf>. - Last access: 2011. - Title from the screen

51. Private Sector Taskforce of Regulated Professions and Industries. Final Report to G-20 Deputies September 2011. Regulatory Convergence in Financial Professions and Industries [Electronic resource] // International Valuation Standards Council. - Mode of access:

http://www.ivsc.org/pubs/misc/20111006_pstf_final_report.pdf. - Last access: 2011. - Title from the screen

52. Cannes summit final declaration. "Building Our Common Future: Renewed Collective Action For The Benefit Of All". 4 November 2011. [Electronic resource] // The Group of Twenty. - Mode of access: <http://www.g20.org/Documents2011/11/Cannes%20Declaration%204%20November%202011.pdf>. - Last access: 2011. - Title from the screen

53. The Group of Twenty (G-20) Recommendations for the G20 Nations – Meeting of September 24-25, 2009 [Electronic resource] // The International Federation of Accountants. - Mode of access: http://www.ifac.org/sites/default/files/downloads/IFAC_Submission_G20_Sept24_Meeting.pdf. - Last access: 2011. - Title from the screen.